

Un doblor mallorquí de Lluís I

JOAN VILARET

Lluís I de Borbó ascendí al tron d'Espanya el dia 10 de gener de 1724, després de la inesperada abdicació del seu pare, Felip V. Finalitzà el regnat, també sobtadament, el dia 31 d'agost del mateix any, per mort natural del jove monarca, víctima de la verola.

Un regnat tan fugaç, parèntesi amb prou feines visible dintre dels dilatats anys de govern de Felip V, antecessor i successor alhora de Lluís I, tingué com a característica la continuïtat en tots els aspectes sense innovacions, llevat, com és natural, del canvi de nom del sobirà.

De Lluís I existeix una interessant sèrie de medalles de proclamació, no venint afectades aquestes últimes, com és lògic, per la major o menor durada d'un regnat. A més ens cal enregistrar l'encunyació de peces d'or i de rals de dos a les seques de Segòvia i Sevilla, només de rals de dos a Madrid, de monedes d'or a les seques americanes de Mèxic, Lima i Nuevo Reino i de numerari de plata a Lima, Mèxic i Potosí. Cal precisar que les encunyacions virreïnals són monedes pòstumes ja que les dates que hi figuren, 1725, 1726 i 1727, corresponen a anys posteriors a la mort del rei.

També ens trobem amb la coneguda encunyació de tresetes mallorquines amb mil·lèxim de 1724 i a nom de Lluís. Aquestes monedes són fidels a la normativa fixada per Felip V i en conseqüència el sobirà hi consta com a rei d'Espanya. El sistema monetari continua essent el particular de Mallorca, però els símbols de l'escut són castellans, completament d'acord amb l'esperit assimilista de l'encara recent decret de la Nova Planta.

Alvar Campaner en la seva «Numismàtica Balear» —venerable llibre que cabalment l'any passat va complir el centenari— ens indica que de Lluís I, com a moneda insular, només coneix la de la làmina IX i allí hi veiem dibuixada l'esmentada treseta i també la mateixa peça amb contramarca d'escudet flordelísat, que com a signe de legitimitat s'hi afegí per disposició governativa de primer d'agost de 1820. Ni l'obra de Heis ni el Catàleg de Vidal Quadras parlen d'altres peces que la repetida traseta de 6 diners de l'any 1724.

Amb els indicats antecedents, hom comprendrà la magnitud de la meva sorpresa en trobar-me posseïdor d'un doblor mallorquí inqüestionablement de Lluís I de Borbó. Es tracta d'un doblor de factura similar als de la darrera emissió de Felip V, la descripció del qual és la següent:

Anv.: LVD

Bust

imaginari coronat, a l'esquerra. Darrere el bust, xifra 2. Tot dintre un cercle de punts.

Rev.: Llegenda no visible. Creu; els tres braços superiors, acabats en forma de cua de peix, són d'igual llargada; el que fa de peu és més llarg; aquest i els dos del mig, trenquen l'escut on tota la creu s'emmarca. Als quaters de dalt hi ha un castell al primer i un lleó al segon; als inferiors un llir a cada un. Aquest mateix signe és al mig del braç que aguanta la creu, abans de sortir de l'escut.

Pes: 1,31 gr.

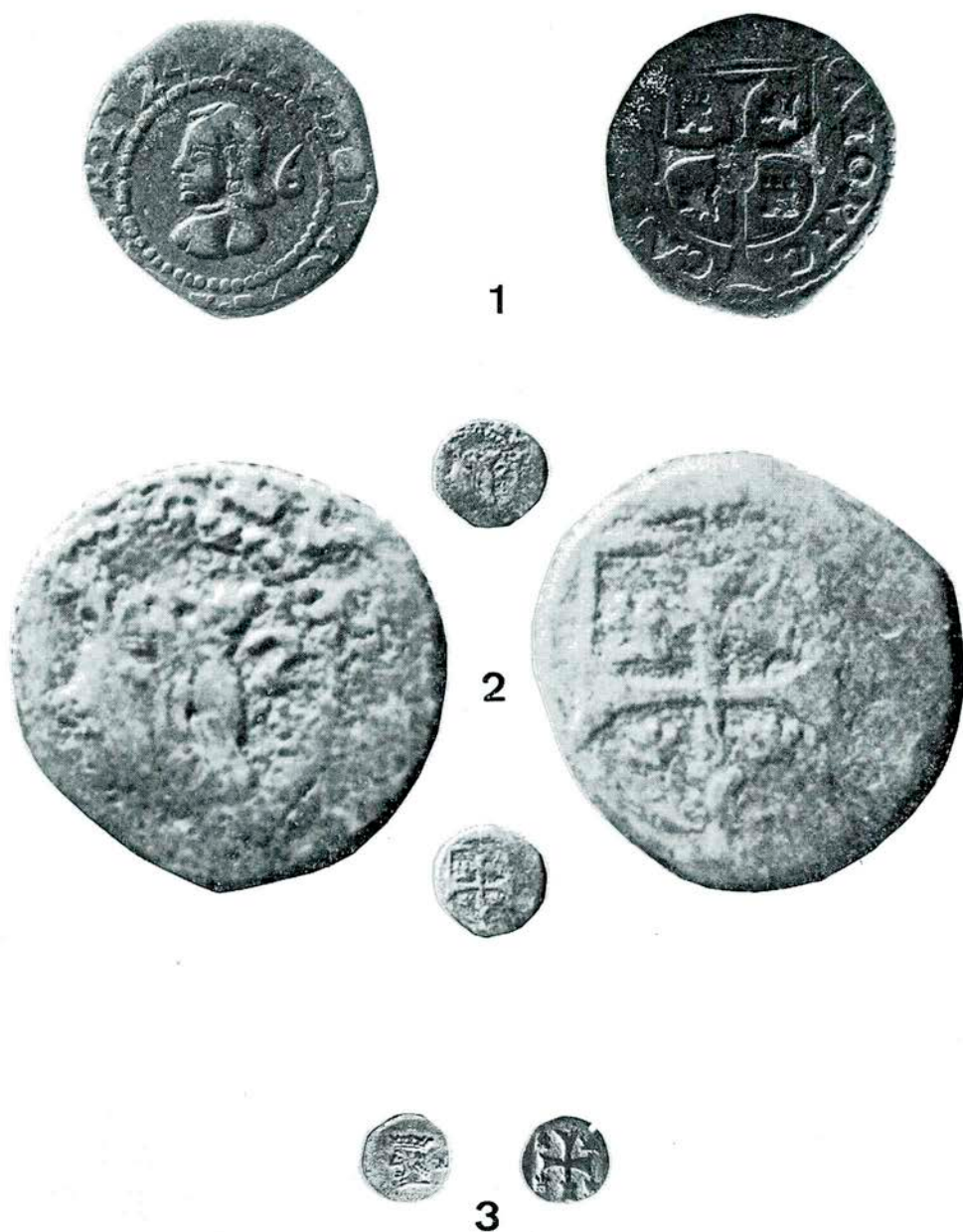
Diàmetre: 15 mm.

La xifra 2 situada al camp de l'anvers fa referència al valor de la moneda. És a dir dos diners equivalents a un dobler, denominació tradicional ben arrelada encara avui a Mallorca.

L'aparició d'aquesta peça ens permet la determinació cronològica del dobler a nom de Felip V, el qual degué ésser batut molt arran de l'any 1724.

En quant al diner descrit per Campaner amb el n.º 13 (lámina IX), essent de bust imaginari i sense llegenda, sorgeix el dubte de si s'ha de continuar atribuïnt a Felip V o bé es pot considerar de Lluís. Jo crec que el nostre dobler dóna opció racional a aquesta darrera atribució. Tanmateix, mancats de documentació justificant, no ens queda més remei que admetre la versemblança de les dues solucions.

Per acabar he de dir que la numismàtica mallorquina és ben plena de contrastos. El Regne de Mallorca que ens ha ofert veritables filigranes de l'art gòtic i potser les monedes més belles de tot el nostre numerari medieval, a l'època moderna posà en circulació les encunyacions més lletges, descuidades i buides de preocupació artística que es podrien imaginar. El dobler que ha estat objecte d'aquest petit treball pertany a aquestes darreres. És un autèntic reflex del seu trist moment històric: el de la pèrdua de les llibertats antigues, arrabassades pe l'infaust decret del 1716 i el de la punyent mutilació de la seva integritat territorial, amb l'entrada de Menorca sota el jou d'una altra sobirania.



LAMINA I

1. Treseta de Mallorca. Lluís I, única peça coneguda fins avui (ampliació al doble).
2. Dobler de Mallorca de Lluís I, descrit per primera vegada en aquest article i en el que es llegeix clarament el principi de llegenda LVD (ampliat quatre vegades i a mida real).
3. Diner anònim de Mallorca que pot correspondre a Lluís I o a Felip V (mida real).